

KÖZLEMÉNYEK

*

Konferencia beszámoló

Az Európai Régészek Szövetsége 26. éves és első virtuális konferenciája

Az European Association of Archaeologists (EAA) konferenciái az elmúlt 25 esztendőben évről-évre más európai nagyvárosban kerültek megrendezésre. Régóta váratott magára egy Budapesten megrendezendő tanácskozás, amelynek 2020. évi megszervezését az ELTE BTK Régészettudományi Intézete, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Várkapitányság Nonprofit Zrt. vállalta. A budapesti konferencia szervezői a hálózatok szerepét állították a középpontba, mottójukban utalva arra, hogy a Kárpát-medence, és ennek központjában a mai Magyarország területe földrajzi helyzetéből következően fontos szerepet játszott Európa mindenkori történetében, „vérkeringésében”.

Az EAA immár 26. éves konferenciáját azonban sajnos, az alapos előkészületek ellenére elsodorta a világjárvány, Budapesten 2022-ben nyílik újra lehetőség annak megrendezésére. Így 2020. augusztus 24-30. között a szövetség első virtuális találkozására került sor.

A tudományos programban (<https://bit.ly/3iiL9x2>) több mint 150 szekcióban 1800 online előadás és poszter kapott helyet, amelyet közel 2000 résztvevő követhetett a virtuális térben. Az elmúlt évekhez hasonlóan számos multidiszciplináris, a régészeti és archeometriai módszerek együttes eredményeit bemutató kutatásról hallhattunk a radiokarbon kormeg-határozástól az emberi maradványok izotópos elemzésén és a tárgyak provenienciájának meghatározásán át a terepi és laboratóriumi munkák során alkalmazott természettudományos elemzésekig. Kiemelendő, hogy az egyik keynote előadásra Szécsény-Nagy Anna kapott felkérést; *Prehistory of the Carpathian Basin from the perspective of archaeogenetics* című előadásában a legújabb őskori archeogenetikai elemzési eredményeket foglalta össze az újkőkortól a vaskorig. A konferencián került sor az EAA új elnökségének megválasztására, amelyen a szervezet első magyar származású elnökszónyát szavazták

meg Bánffy Eszter személyében. Az online konferencia szokatlansága ellenére nagyon sikeres volt, az alkalmazott szoftver (<https://hopin.to/>) a gyakran félezer egyidejűleg bejelentkezett felhasználó mellett alapvetően jól működött. Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – a magyar szervezőknek köszönhetően megvalósult szekciókról számolunk be.

A 45. *Current research on Bronze and Iron Ages hoards* című szekcióban 14 előadás és egy poszter foglalta össze a kincsleletek kutatásának új szempontjait és eredményeit (szervezők: Marcin Maciejewski, Maria Curie-Skłodowska University, Institute of Archaeology; Tarbay János Gábor, Hungarian National Museum, Department of Archaeology; Kamil Nowak, University of Wrocław, Institute of Archaeology).

A 46. *Interaction in action: human and societal adaptability in response to changes in climate and environment in Medieval Europe* című szekcióban hét előadás tárgyalta a középkori környezettörténeti kutatások lehetőségeit (szervezők: Kjetil Loftsgarden, Museum of Cultural History, University of Oslo; Eva Svensson, Karlstad University; Ferenczi László, Central European University, Budapest; New Europe College, Bucharest; Frode Iversen Frode, Museum of Cultural History, University of Oslo).

A 63. *Archaeology of the Sky* című szekcióban 14 archeoasztronómia témájú kutatásról számoltak be a résztvevők (szervezők: Pásztor Emília, Türr István Museum; International Society of Archaeoastronomy and Astronomy in Culture; Marc Frincu, West University of Timisoara Romania, Faculty of Mathematics and Computer Science; Romanian Society for Cultural Astronomy).

A 106. *Archaeology of the Silk Road: ancient pathway to the modern world* című szekcióban nyolc előadás tárgyalta a Selyemút kutatási kérdéseit (szervezők: Branka Franicevic, University of Bradford; Hoppál Krisztina, MTA-ELTE-SZTE Silk Road Research Group).

A 135. *Archaeogenetics, the real meaning: towards synergies between genetics and archaeology* című szekcióban 13 előadás és egy poszter szerepelt, több régészeti korszak legújabb archeogenetikai vizsgálati eredményeit összefoglalva (szervezők: Szécsényi-Nagy Anna, Institute of Archaeology, Research Centre for the Humanities, Budapest; Alissa Mittnik, Department of Genetics, Harvard Medical School, Boston; Department of Archaeogenetics, Max-Planck Institute for Science of Human History, Jena; Maite Rivollat,

Department of Archaeogenetics, Max-Planck Institute for Science of Human History, Jena; PACEA – UMR 5199, University of Bordeaux; Stefanie Eisenmann, Department of Archaeogenetics, Max-Planck Institute for Science of Human History, Jena; Karina Gerda, University of Strasbourg).

A 185. *Morphological diversity in archaeology. data exploration and visualization by geometric morphometrics* című szekcióban különféle morfometriai elemzési lehetőségeket mutattak be a résztvevők 10 előadás és két poszter anyagán (szervezők: Csippán Péter, Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest; Antony Borel, Histoire Naturelle de l'Homme Préhistorique - HNHP, Muséum National d'histoire naturelle, CNRS, UPVD, Paris; Eötvös Loránd University, Institute of Archaeological Sciences, Budapest).

A 211. *Truly interdisciplinary science! Ceramic, metal, glass, and stone provenancing studies as tools to understand the archaeology of trade and exchange* című szekcióban 16 előadás és egy poszter számolt be az ásatásokon előkerülő leletek nyersanyagerevének, elkészítésének, kereskedelmének elsősorban roncsolásmentes archeometriai vizsgálati módszereiről, különböző röntgen-, elektron-, ion-, és neutronnyalábokat alkalmazó technikákról, a módszerek integrálásáról, az elérhető adatbázisokról – az eredmények régészeti értelmezése szemszögéből. Az előadások mind a korszakok, mind a vizsgált anyagok, mind az alkalmazott kísérleti technikák széles tartományát mutatták be. Hat előadás foglalkozott mezolitikumi, ill. bronzkori fémművességgel, egy Karoling-kori korongfíbulákkal, kettő vaskori fémművességgel. Három előadás pattintott kőszközökkel (flint és obszián), egy előadás (Szilágyi Kata) és egy poszter (Kasztovszky Zsolt et al.) csiszolt kőszközök eredetével. Egy előadás kerámiák proveniencia vizsgálataival foglalkozott (Szilágyi Veronika). Egy további előadásban római kori cinóber festékanyag nyersanyagerevének vizsgálatát ismertették. Egy előadás középkori páncélok és fegyverek neutronos vizsgálatait mutatta be. Végül egy előadás ismertette a Budapesti Neutron Centrum részvételét különböző európai örökségtudományi projektekben (Kasztovszky Zsolt) (szervezők: Evelyne Godfrey, Uffington Heritage Watch, Ineke Joosten, Netherlands Cultural Heritage Agency; Heide Nørgaard, Aarhus University; Kasztovszky Zsolt, Centre for Energy Research, Budapest).

A 218. *Archaeology in 3D – New technologies for old questions* című kétnapos szekcióban 21 előadás és öt poszter mutatta be a 3D technológiák régészeti alkalmazási lehetőségeit (szervezők: Patay-Horváth András, Archaeological Institute of the Hungarian Academy of Sciences; Sorin Hermon, Cyprus

Institute, STARC; Jerem Erzsébet, Archaeolingua Foundation).

A 234. *Collapse in the Basin: regional perspectives on the 1500-1200 BC transition in the Carpathian Basin* című szekcióban 11 előadás kapott helyet a Kárpát-medence keleti részétől a Balkánig nyúló térség középső bronzkorának végén és a késő bronzkor első felében lezajlott folyamatokat állítva fókuszba (szervezők: Parditka Györgyi, Museum of Anthropological Archaeology, University of Michigan; Paul Duffy, The Archaeology Centre, University of Toronto; The Italian Academy for Advanced Studies in America, Columbia University; Szeverényi Vajk, Déri Múzeum, Debrecen; Institute of Archaeology, Research Centre for the Humanities, Budapest; Dragan Jovanović, City Museum Vršac; Barry Molloy, University College Dublin).

A 263. *From fragmented artefacts to household activities. Potentials of household archaeology in settlement research* című szekcióban a háztartásrégészet tanulságairól hallhattunk a település kutatásokban (szervezők: Szabó Dóra, University of Exeter; Soós Eszter, University of Pécs; Jonas Gregorio de Souza, University Pompeu Fabra).

A 265. *Connecting people and ideas: networks and networking in the history of archaeology* című szekcióban 17 előadás mutatta be hálózatok szerepét a régészeti kutatásban (szervezők: Bettina Arnold, University of Wisconsin-Milwaukee; Laura Coltofean-Arizancu University of Barcelona; Bartosiewicz László, Stockholm University)

A 279. *Neolithic and Bronze Age tells and their networks in the Carpathian Basin and beyond* című szekcióban az újkőkori és bronzkori alföldi tell-kultúrák életébe és kutatásukba nyerhettünk betekintést kilenc előadás és egy poszter révén (szervezők: Pusztainé Fischl Klára, University Miskolc; Kienlin, Tobias, University Cologne; Füzesi, András, Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Archaeological Department, Rassmann, Knut és Bánffy, Eszter, RGK).

A 293. *Round around the circle – circular phenomena and their meanings in European prehistory* című szekcióban a kör alaprajzú őskori építmények szerepét elemezték a résztvevők 15 előadásban (szervezők: P. Barna Judit, Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Örökségvédelmi Igazgatóság; Pásztor Emília, Türr István Múzeum, Baja; Pusztainé Fischl Klára, Miskolci Egyetem BTK, Történettudományi Intézet, Östörténeti és Régészeti Tanszék; Pusztai Tamás, Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Örökségvédelmi Igazgatóság; Jaromír Kovárník, Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra archeologie).

A 356. *Mobility and population transformation in the Migration Period and early Middle Ages: changing societies and identities* című szekcióban kilenc előadás és egy poszter tárgyalta a kora középkori identitás és társadalom kutatásának lehetőségeit és módszereit (szervezők: Corinna Knipper, Curt Engelhorn Center Archaeometry, Mannheim; Vida Tivadar, ELTE-Eötvös Loránd University, Budapest; Daniel Winger, Universität Rostock).

A 376. számú, *Networks and mobility in the 3rd-2nd Millennium BCE between the Middle-Danube and the Adriatic area: new ideas and interdisciplinary approaches* címmel megrendezett szekcióban hat előadás és egy poszter szerepelt. A tematikának megfelelően a Közép-Duna régióban, valamint a Délkelet-Alpok, az Adria és az Észak-Balkán vidékén élő korabeli közösségek kereskedelmi és társadalmi kapcsolatairól tudhattunk meg új adatokat a kerámia és fémvizsgálatok valamint az emberi maradványok elemzése alapján (szervezők: Claudio Cavazzuti, Museo delle Civiltà in Rome; Alberta Arena, Sapienza Università di Roma; Mario Gavranović, Institut für Orientalische und Europäische Archäologie OREA, Austrian Academy of Science; Kiss Viktória, Institute of Archaeology, Hungarian Academy of Sciences; Mathias Mehofer, Vienna Institut for Archaeological Science - VIAS, University of Vienna).

391. *Prehistory, archaeology and archaeologists as reflected in school books and curricula* című szekcióban 11 előadásban az iskolai oktatásban megjelenő régészeti témájú tartalmakról cseréltek eszmét (Bozoki-Ernyey Katalin, Government Office of the Capital City Budapest, Heritage Department; Jean-Paul Demoule, Institut Universitaire de France & Université de Paris I; Michał Pawleta, Faculty of Archaeology Adam Mickiewicz University).

A 438. *Archaeology and its political uses: historical, historiographic and ideological discourses* című szekcióban a régészeti kutatás és a politika összefüggései kerültek terítékre nyolc előadás és egy poszter segítségével (szervezők: Laszlovszky József, Central European University; Varga Benedek, Hungarian National Museum; Petar Parvanov, Central European University).

A 458. *Interdisciplinarity in the archaeological research of religious phenomena* című szekcióban a rituális-vallási jelenségek értelmezésének interdiszciplináris módszereit tárgyalták 11 előadás során (szervezők: Gresz Ágnes, University of Pécs, Faculty of Humanities, Interdisciplinary Doctoral School; Gheorghiu Dragos, National University of Arts, Bucharest Instituto Terra e Memória, Centro de Estudos Superiores de Mação; Horváth Tünde,

University Wien Department of Prehistoric and Historical Archaeology).

A 462. számú *The Mongol invasion of central and eastern Europe: archaeological and historical interpretations* című szekcióban a tatárjárás kutatását körüljáró négy előadás kapott helyet (szervezők: Stephen Pow, Laszlovszky József, Central European University).

A 470. *Non-invasive regional survey strategies: discussing the methodological golden mean* című szekcióban 12 előadás és egy poszter a roncsolásmentes terepi kutatások módszertani lehetőségeit mutatta be (szervezők: Mesterházy Gábor, Castle Headquarters Integrated Regional Development Centre; Piort Wroniecki, University of Wroclaw; Koller Melinda, Castle Headquarters Integrated Regional Development Centre).

502. *Lithics in different context* című általános szekcióban a kőeszközök kutatásához kapcsolódó előadások kaptak helyet (levezető elnök: Mester Zsolt, Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University, Budapest).

Az 507. *Limes, borders, marginal zones* című általános szekcióban nyolc vaskori és római kori kutatásról beszámoló előadást hallhattunk (levezető elnök: Herold Hajnalka, University of Exeter).

Az 510. *Archaeology of the Carpathian Basin* című általános szekcióban hat előadás és három poszter tárgyalta a térség őskori és népvándorlás kori kérdéseit (levezető elnök: Rác Zsófia, Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University, Budapest).

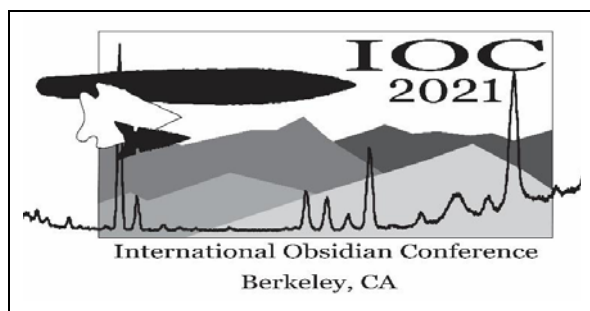
Az 514. *Multicoloured archaeology* című általános szekcióban többféle archeometriai módszer került bemutatásra 10 előadásban (levezető elnök: Anders Alexandra, Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University, Budapest).

Az 516. *The Roman limes as military, political, economic and cultural decisive factor on the barbarian territories* című általános szekcióban hat előadás mutatta be a Barbaricum újabb kutatását (levezető elnök: Bartus Dávid, Institute of Archaeological Sciences, Eötvös Loránd University, Budapest).

Az 517. *“More than just bones” - understanding past human behaviour through the study of human remains* című általános szekcióban az emberi maradványok újabb vizsgálati módszereit és eredményeit összefoglaló kutatások kaptak helyet (levezető elnök: Szeverényi Vajk).

Abstract**The 26th annual and first virtual conference of the European Association of Archaeologists**

Conferences of the European Association of Archaeologists (EAA) have been held year after year in major European cities for the past 25 years. A meeting to be held in Budapest has long been awaited, the organization of which in 2020 was undertaken by the Institute of Archeology of Eötvös Loránd University, the Hungarian National Museum and the Castle Headquarters Integrated Regional Development Centre Nonprofit Private Limited Company. The organizers of the Budapest conference focused on the role of networks, referring in their motto to the fact that the Carpathian Basin, and the territory of present-day Hungary in its center, played an important role in European history. Despite the thorough arrangements, the EAA's 26th annual conference in Budapest was swept away by the pandemic, and it will be possible to hold the event again in this city

Konferencia felhívás

Szintén virtuális formában tervezik a következő (2021 április 30.-május 2.) obszidián konferencia megrendezését.

Részletes és friss információ a konferencia honlapon; <http://arf.berkeley.edu/projects/ioc2021>

A 3. körlevelet [mellékletként](#) olvashatják az AM 2020/1 számban és az archeometriai honlapon

in 2022. Thus, the first virtual meeting of the association took place between August 24-30th, 2020.

The scientific program (<https://bit.ly/3iiL9x2>) hosted 1,800 online lectures and posters in more than 150 sessions, followed by nearly 2,000 participants in the virtual space.

The conference was very successful, the software used (<https://hopin.to/>) worked basically well with the often half a thousand users logged in at the same time. There were a number of interesting lectures with forward-looking new archaeological methods. The conference elected the new presidency of the EAA, with the first Hungarian president of the organization, Eszter Bánffy.

Kiss Viktória
Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Régészeti Intézet

Kasztovszky Zsolt
Energiatudományi Kutatóközpont